

4. zadanie

Pamäť v Brne, pamäť Brna

- do 26.3.2014

Nájdite a do mapy zakreslite 15 miest, kde sa nachádzajú pamätné tabule, sochy, pamätníky historických udalostí, alebo osobností.

Chronologicky ich zoradíte a napíšete akým udalostiam/osobnostiam sú venované.

- Ktorému obdobiu sa venujú najčastejšie?

- Koľko sa vzťahuje k Brnu a koľko všeobecne k hist. Českej republiky?

Sken mapy vložte do odevzdárny.

(Vyhnite sa „veľkým“ pomníkom ako napr. obelisk v Denisových sadech)

**Formovanie moderných národov,
nacionalizmus, identita, mentálne
obrazy a stereotypy, symboly**

„Historie je posvátná, protože národ je posvátný. Prostřednictvím národa se naše paměť udržela v oblasti posvátna.“

Pierre Nora

Formovanie moderných národov

+/- 19. storočie – historické súvislosti

- Francúzska revolúcia a osvietenectvo ako myšlienkový základ
- Zvyšujúci politický význam Ruského impéria – podnet k vzniku slavistických vied
- Vplyv filozofie J.G. Herdra na obrodenecké hnutia v stred. Európe
- Mnohonárodnostné politické celky

19. storočie – výsledky

- Národné hnutia a nacionalizmus
- Národné obrodenia
- Dokladanie svojbytnosti a jedinečnosti
- Storočie rozvoja histórie
- Primordialistické poňatie národnosti
- Vznik moderných národov po I. svetovej vojne

Miroslav Hroch

- Historické národy
- Nehistorické národy

Miroslav Hroch

Základné a najčastejšie národotvorné argumenty:

- odvolávanie sa na politickú tradíciu, pretrvávajúcu, alebo prerušenú
- vyzdvihovanie víťazstiev a pokroku
- pozícia „porazeného“ ale „spiaceho“ národa, ktorý čaká na svoju príležitosť
- kultúrne špecifiká v rámci mnohonárodnostných polit. celkov

Invented tradition

Autori pojmu - Eric Hobsbawm a Terence Ranger.
Prvýkrát sa objavuje v roku 1983 v ich knihe *The Invention of Tradition*.

Niektoré tradície boli úplne, alebo čiastočne umelo a účelovo vytvorené.

Základné dôvody vynaliezania tradícií

- Ustanovujú a legitimizujú status novej authority
- Vplývajú (symbolizujú) na sociálnu súdržnosť a príslušnosť skutočných alebo vytvorených skupín
- Socializujú člena skupiny, vštepujú názory a hodnoty, vzťah k vlastnej skupine a „iným“

Nacionalizmus

- Delenie na základe národnosti, obhajuje legitimitu národnej vlády v národnom štáte
- Čo bolo skôr? Nacionalizmus alebo národ?
- Hodnotový význam pojmu
 - Pozitívny – patriotizmus, hrdosť
 - Neutrálny
 - Negatívny – národný egoizmus (patologické formy)

Protikladné predstavy českej minulosti

- Nacionalistické
 - Národ je subjektom dejín
 - Diskontinuálne dejiny
 - Dejiny sa dajú odčiniť
 - Národ pykal za to, že bol na svoju dobu progresívny a zostal nepochopený
- Ne-nacionalistické
 - Národ je objektom dejín
 - Historická kontinuita
 - Prijatie celej minulosti ako národných dejín
 - Národ pykal za to, že nedoceňoval svet, v ktorom žil

Nacionalizmus

GELLNER, Ernest André. *Národy a nacionalismus*. Praha: Josef Hříbal, 1993. (ÚEE 2-1112)

HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009 (ÚEE 1-1695)

Národná identita

Najvýznamnejšia funkcia - identifikácia jedinca v skupine i mimo nej (priradenie ku kolektívnej entite)

Historická pamäť

- Národná identita odvodená od historickej skúsenosti
- Dialóg medzi minulosťou a prítomnosťou
- Nár. identita a hist. pamäť závisia od vzájomného prepojenia a intenzity

Mentálne obrazy a stereotypy

- Mentálne obrazy – ucelené a komplexné, pozostávajú z časom navrstvených stereotypov a ďalších atribútov
- Stereotyp – nekritické zjednodušenie, kt. sa nedá kriticky overiť, emocionálne,
 - Pozitívne, neutrálne, negatívne
 - Vymedzovanie na „my“ a „oni“

Auto- a heterostereotypy

- Autostereotyp – o vlastnej skupine (prevažne pozitívne)
- Heterostereotyp – o „tých druhých“ (prevažne negatívne)

S minulosťou a historickou pamäťou sú prepojené najmä etnické a národné stereotypy

Konflikt autostereotypov

Aký je typický Čech? vs. Aký je český národ?

Odpovede na otázky si vzájomne protirečia.

Konflikt žitej skúsenosti a národnej tradície.

Národné symboly

- Max Weber
 - Predpoklad sociálnej interakcie
 - Symbolické obsadenie verejného priestoru
- Iracionálny (emocionálny) jav oproti racionálnemu jednaniu
- Prijatie historických symbolov podmienené historickým vedomím
- Teórie utvárania – tvorba zdola, alebo tvorba zhora

Kategorizácia symbolov

- verejné aktivity (sprievody, pohreby, slávnosti)
- verbálne prejavy (heslá, príhovory, hymny)
- ikonografické prejavy (znak, zástava, známky, historická maľba, portréty)
- pomníky
- krajina a jej zložky – územie, pohoria, rieky, charakter

The End

Otázky?

Ďakujem za pozornosť!